

Received: 12-12-2018

Revised: 13-02-2019

Accepted: 25-02-2019

ความรับผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาท:  
ศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางวินัยกับความรับผิดทางละเมิด  
Liability of Government Teachers and Education Personnel for Negligence in  
Performing Duties: A Comparative Study of Disciplinary Liability and  
Tort Liability

สมคิด สวาสุ<sup>1</sup>

Somkit Savasu

[sawas1@hotmail.com](mailto:sawas1@hotmail.com)กมลชัย รัตนสากววงศ์<sup>2</sup>

Kamolchai Rattanasakalwong

[kamolsakal@hotmail.com](mailto:kamolsakal@hotmail.com)สิริพันธ์ พลรบ<sup>2</sup>

Siriphan Polrob

[tum505@yahoo.com](mailto:tum505@yahoo.com)

### บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ (1) ศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดทางวินัยและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (2) ศึกษาถึงความรับผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทโดยศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางวินัยกับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ (3) ศึกษากฎหมายประเทศอังกฤษ เยอรมัน และฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้อง เปรียบเทียบพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 (4) วิเคราะห์ปัญหาความรับผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา (5) เสนอแนวทางปรับปรุงข้อกฎหมายเกี่ยวกับหลักความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

ผลการวิจัยพบว่า (1) ความรับผิดทางวินัยและละเมิดของเจ้าหน้าที่มีเจตนารมณ์แตกต่างกัน (2) ความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาของไทยใช้หลักการเดียวกันกับวินัยข้าราชการ และกฎหมายความรับผิดทาง

<sup>1</sup> นักศึกษา หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

Student in Master of Laws in School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

<sup>2</sup> สาขาวิชานิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช

School of Law, Sukhothai Thammathirat Open University

ละเมิดของเจ้าหน้าที่ (3) เมื่อศึกษาเปรียบเทียบกับกฎหมายต่างประเทศพบว่า หลักความรับผิดทางวินัยและทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ยังมีความแตกต่างบางประการ (4) ความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากรณีกระทำโดยประมาทในการปฏิบัติหน้าที่ราชการ เมื่อพิจารณาถึงลักษณะของความประมาทเลินเล่อและผลของการกระทำบางกรณีกลับมีบทลงโทษที่รุนแรงมากไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ และ(5) ควรวางหลักการลงโทษทางวินัยให้เหมาะสมกับลักษณะของการกระทำ จึงจะเกิดความเป็นธรรมต่อข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาทำนองเดียวกับหลักความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

**คำสำคัญ:** ความรับผิดทางวินัย, ข้าราชการครู/บุคลากรทางการศึกษา, ความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่

## Abstract

This research aims to (1) study concepts and theories about the disciplinary liability and tort liability of officials (2) study liability of government teachers and education personnels on duty in negligence by comparing disciplinary liability and tort liability of officials (3) study law in England, Germany and France comparing to the Teachers and Education Personnel Act, B.E. 2547 and Tort Liability of Officials Act, B.E. 2539 (4) analyze disciplinary liability of government teachers and education personnels comparing to tort liability of officials, and (5) propose legal guidelines regarding the disciplinary liability of government teachers and education personnels appropriately and fairly.

The results showed that : (1) objectives of disciplinary liability and tort liability of officials are different; (2) principle on liability of government teachers and education personnels is same as those of disciplinary liability and tort liability of officials; (3) when comparing to those foreign laws, it is found that certain principles on liability are also different; (4) disciplinary liability of government teachers and education personnels for negligence in performance of official duties if considering the nature of negligence and the consequences of certain actions to the penalties are more severe so that it is not fair to wrongdoings; and (5) disciplinary liability of government teachers and education personnels for negligence in performance of official duties should be laid down to suit the nature of the act. Tort liability of officials are so as to be fair to government teachers and education personnels.

**Keywords:** Disciplinary liability, government teachers and education personnels, tort liability of officials.

### ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ปัจจุบัน ประเทศไทยได้บริหารราชการโดยรัฐบาลมอบอำนาจให้หน่วยงานของรัฐรับผิดชอบดำเนินการ ซึ่งแต่ละหน่วยงานนั้นก็มีเจ้าหน้าที่ของรัฐดำเนินการกระทำทางปกครอง ดังนั้น การปฏิบัติหน้าที่ราชการของเจ้าหน้าที่จึงเป็นเครื่องมืออันสำคัญในการสนับสนุนการบริหารราชการให้สำเร็จลุล่วงบรรลุวัตถุประสงค์ที่ได้วางไว้ และเกิดประสิทธิภาพประสิทธิผลที่ดีได้ต้องมีกลไกหรือเครื่องมือในการควบคุมความประพฤติของเจ้าหน้าที่รัฐให้อยู่ในกรอบวินัยและรักษาวินัยอย่างดีไม่ให้ออกนอกกรอบหรือปฏิบัติตามระเบียบแบบแผนของกฎหมายที่กำหนดไว้ให้เจ้าหน้าที่รัฐพึงกระทำได้ หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหรือละเว้นการปฏิบัติหน้าที่โดยมิชอบหรือออกนอกกรอบนอกทาง แล้วก็ต้องถูกสอบสวนทางวินัยมีการลงโทษ ป้องปรามข้าราชการที่กระทำผิดวินัยในปัจจุบัน ประเทศไทยมีหน่วยงานราชการจัดตั้งขึ้น โดยการตราพระราชบัญญัติปรับปรุงกระทรวง ทบวง กรม พ.ศ. 2545 มาตรา 5 ให้มีกระทรวงและส่วนราชการที่มีฐานะเป็นกระทรวง จำนวน 20 กระทรวง และเมื่อพิจารณาจากหน่วยงานราชการทั้ง 20 กระทรวง พบว่าหน่วยงานของรัฐที่มีจำนวนข้าราชการค่อนข้างมาก คือ กระทรวงศึกษาธิการ โดยในปี 2558 <sup>3</sup>ส่วนใหญ่เป็นข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา 429,592 คน และรองลงมาเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญ 375,571 คน ตามข้อมูล สำนักงาน ก.พ.เรื่องกำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือนในปีดังกล่าว และมีคดีเข้าสู่ศาลค่อนข้างมาก<sup>4</sup> ในปี 2558 กระทรวงศึกษาธิการ ถูกฟ้องคดีในศาล จำนวน 8,198 คดี เป็นลำดับ 4 รองจากกระทรวงอื่น ได้แก่ ลำดับ 1 กระทรวงมหาดไทย ลำดับ 2 กระทรวงคมนาคม ลำดับ 3 กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ สาเหตุอาจจะเนื่องมาจาก มีเจ้าหน้าที่

<sup>3</sup> สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2558*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรีจำกัด. นนทบุรี.

<sup>4</sup> สืบค้นจาก [https://thaipublica.org/wp-content/uploads/2015/03/จำนวนคดี\\_ศาลปกครอง\\_1.jpg](https://thaipublica.org/wp-content/uploads/2015/03/จำนวนคดี_ศาลปกครอง_1.jpg), 6 มีนาคม 2558.

จำนวนมากและมีการปฏิบัติงานมาก ซึ่งได้จำแนกประเภทข้าราชการไว้ที่บังคับใช้กฎหมายตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 จำแนกข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังต่อไปนี้<sup>5</sup>

(1) บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สังกัดกระทรวงศึกษาธิการ ตามนิยามความหมายที่ได้บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติฉบับนี้ ได้แก่ ข้าราชการครู ศึกษานิเทศก์ และบุคลากรทางการศึกษา

(2) บุคคลซึ่งได้รับการบรรจุและแต่งตั้งตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 สังกัดกระทรวงการทองเที่ยวและกีฬา, สังกัดกระทรวงวัฒนธรรม และสังกัดกระทรวงอื่นที่กำหนดในพระราชกฤษฎีกา

(3) ข้าราชการครูตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครู พ.ศ. 2523 ที่ดำรงตำแหน่งอยู่ก่อนวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

(4) ซึ่งเป็นข้าราชการพลเรือนสามัญตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการพลเรือน พ.ศ. 2535 สังกัดส่วนราชการหรือหน่วยงานใดในกระทรวงศึกษาธิการอยู่ในวันที่พระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ใช้บังคับ และตำแหน่งตามที่ ก.ค.ศ. กำหนดตามมาตรา 131 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547

ซึ่งข้าราชการครูมีภารกิจงานจำนวนมาก โดยมีภารกิจหลัก คือ งานสอน โดยครูต้องใช้เวลาในการเตรียมการสอนอย่างเต็มที่ วางแผนการสอนค้นคว้าหาวิธีการที่จะสอนศิษย์ในรูปแบบต่างๆ และต้องสอนให้ครบตามเวลาที่กำหนด เข้าสอนและเลิกสอนให้ตรงเวลา เป็นต้น นอกเหนือ จากงานสอน แล้วครูยังมีงานด้านต่างๆ อีก เช่น งานธุรการ งานบริหาร งานบริการและงานที่ทำให้สถานศึกษาก้าวหน้า เป็นต้น และครูยังมีภารกิจอื่นที่สำคัญอีกประการหนึ่ง คือ งานนักศึกษา เช่น การให้เวลา ให้การอบรมแนะนำสั่งสอนศิษย์เมื่อศิษย์ต้องการคำแนะนำหรือต้องการความช่วยเหลือไม่ว่าในเวลาทำงาน หรือนอกเวลาทำงาน ดังนั้น เมื่อข้าราชการครูมีภารกิจงานที่มากมายประการเช่นนั้น มีความรับผิดชอบสูงอาจมีโอกาสนี้ที่จะสุ่มเสี่ยงเกิดความผิดพลาดจากการปฏิบัติงาน หรือเกิดความผะอเรอได้ง่าย ทำให้เกิดความเสียหายแก่ราชการ ซึ่งอาจจะเกิดจากความประมาทเลินเล่อรู้เท่าไม่ถึงการณ์โดยไม่ตั้งใจ หรือเจตนาให้เกิดความผิดพลาดในการปฏิบัติหน้าที่อันส่งผลให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการมากบ้างน้อยบ้างแต่ที่เลวร้ายไปกว่านั้น กฎหมายที่เป็นกลไกในการควบคุมความประพฤติของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาด้านวินัย ตามกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พบว่า มีปัญหาข้อกฎหมาย มาตรา 85 วรรคสอง ที่วางหลักไว้ว่า “ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทเลินเล่อหรือขาดการเอาใจใส่ระมัดระวังรักษาประโยชน์ทางราชการ อันเป็นเหตุให้เกิดความเสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ถือว่าเป็นความผิดวินัยอย่างร้ายแรงได้รับโทษเป็นไล่ออก หรือปลดออกจากราชการ”

ซึ่งมีประเด็นปัญหาข้อกฎหมาย กล่าวคือ ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาปฏิบัติหน้าที่ราชการแค่เพียงประมาทเลินเล่อธรรมดา แต่สถานศึกษาซึ่งเป็นหน่วยงานของรัฐได้รับความเสียหายร้ายแรง ตัวเจ้าหน้าที่แค่กระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดาเท่านั้นกลับได้รับโทษทางวินัยสูงมาก มีฐานความผิดเป็นวินัยอย่างร้ายแรง คือ ปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ โดยกฎหมายไม่ได้ให้ความคุ้มครองข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่ ซึ่งประโยชน์ที่ได้รับ คือ งานของทางราชการ มิใช่งานส่วนตัว แต่พอเมื่อเกิดความเสียหายแก่ทางราชการ เจ้าหน้าที่ต้องรับโทษทางวินัย โดยมีการกำหนดโทษทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาว่าร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงอย่างไร ซึ่งพิจารณาเพียงว่ามีความเสียหายเกิดขึ้นแก่หน่วยงานราชการมากน้อยเพียงใด เท่านั้น หากเกิดความเสียหายมากมีความผิดวินัยอย่าง

<sup>5</sup> สมนึก ผดุงจันทร์. (2557). คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา (การดำเนินการทางวินัย) สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สกสค. ลาดพร้าว.

ร้ายแรง คือ มีโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการตามแต่กรณี แต่หากเกิดความเสียหายน้อยหรือไม่ร้ายแรง ข้าราชการครูมีโทษทางวินัยไม่ร้ายแรง อาจจะถูกลงโทษภาคทัณฑ์ ตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน เป็นต้น

การวางหลักกฎหมายความรับผิดทางวินัยไม่ได้พิจารณาถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่ร่วมด้วยว่าจงใจหรือไม่ หรือไม่ตั้งใจ อาจเกิดจากการกระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง พิจารณาโทษทางวินัย คำนึงถึงผลเสียหายที่เกิดขึ้นกับหน่วยงานราชการเท่านั้น ไม่ได้คำนึงรวมถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่ อันเป็นองค์ประกอบภายในของเจ้าหน้าที่ ยิ่งในบางกรณีก็สามารถควบคุมผลความเสียหายที่จะเกิดขึ้นได้ เช่น กรณีรถยนต์ราชการเกิดอุบัติเหตุ เป็นต้น กล่าวคือ เมื่อเกิดอุบัติเหตุรถยนต์ราชการอาจได้รับความเสียหายมาก แต่เจ้าหน้าที่อาจจะมียศประกอบภายในแค่กระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาเท่านั้น หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็เป็นไปได้องค์ประกอบภายในการกระทำของเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน แต่การวางหลักความรับผิดทางวินัย ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 มาตรา 85 วรรคสอง วางหลักกำหนดโทษทางวินัยอย่างเดียวกัน ไม่ได้แยกพิจารณาว่าเป็นการกระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา หรือร้ายแรง ดังนั้น จึงเห็นว่าไม่เป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่และการวางหลักความรับผิดทางวินัย กำหนดโทษวินัยที่ไม่เหมาะสม ควรมีการปรับปรุงหรือพัฒนาการวางหลักกฎหมายความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้เหมาะสม และเป็นธรรมอย่างยิ่ง

นอกจากนั้น ยังมีประเด็นอื่นที่เกี่ยวข้อง กล่าวคือ ประเด็นของมูลค่าความเสียหายว่ามีมูลค่ามากน้อยจำนวนเท่าใด จึงจะถือว่าเกิดผลเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง การวางหลักกฎหมายความรับผิดทางวินัยไม่ได้กำหนดเอาไว้แน่นอน ชัดเจน จึงเป็นปัญหาข้อกฎหมายประการหนึ่งที่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน ที่ต้องหาคำตอบ ศึกษาเพิ่มเติมจากข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง หน่วยงานอื่นได้กำหนดมูลค่าความเสียหายไว้หรือไม่ อย่างไร เพื่อนำมาวางหลักกฎหมายความรับผิดทางวินัย กรณีความรับผิดทางวินัยดังกล่าว มีความแตกต่างจากกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง บัญญัติไว้ว่า “หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบผู้เสียหายในผลแห่งละเมิดที่เจ้าหน้าที่ของตนได้กระทำในการปฏิบัติหน้าที่ในกรณีนี้ ผู้เสียหายอาจฟ้องหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง แต่จะฟ้องเจ้าหน้าที่ไม่ได้” และตามมาตรา 8 วรรคหนึ่ง แห่งพระราชบัญญัติเดียวกัน บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีที่หน่วยงานของรัฐต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเพื่อการละเมิดของเจ้าหน้าที่ ให้หน่วยงานของรัฐมีสิทธิเรียกให้เจ้าหน้าที่ผู้ทำละเมิดชดเชยค่าสินไหมทดแทนดังกล่าว แก่หน่วยงานของรัฐได้ ถ้าเจ้าหน้าที่ได้กระทำการนั้นไปด้วยความจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง” ซึ่งตามมาตรา 5 ประกอบกับ มาตรา 8 แห่ง พระราชบัญญัตินี้ดังกล่าว ได้ให้ความคุ้มครองสิทธิเจ้าหน้าที่ที่ได้ปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาละเมิดต่อบุคคลภายนอก ยกเว้นกระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทประมาทเลินเล่อธรรมดาแล้ว หน่วยงานต้นสังกัดจะเป็นผู้รับผิดชอบชดเชยค่าสินไหมทดแทนต่อผู้เสียหายเพียงฝ่ายเดียว ไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ส่วนในเรื่องการฟ้องคดีต่อศาล ผู้เสียหายสามารถฟ้องคดีต่อหน่วยงานต้นสังกัดได้อย่างเดียว ห้ามฟ้องคดีต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิด

ซึ่งถือว่าการวางหลักความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ ตามพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 มาตรา 5 วรรคหนึ่ง วางหลักความรับผิดทางละเมิดได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่เป็นอย่างมาก โดยคำนึงถึงองค์ประกอบภายในการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่มีการแบ่งแยกความประมาทเลินเล่อ ออกเป็น 2 ระดับ คือ 1) ประมาทเลินเล่อธรรมดา 2) ประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาละเมิดต่อบุคคลภายนอกหรือหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานต้นสังกัดไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ได้ให้ชดเชยค่าความเสียหาย ซึ่งทางหน่วยงานต้องรับผิดชอบจ่ายชดเชยให้กับผู้เสียหายหรือผู้ถูกละเมิดนั้นแล้ว

ซึ่งหลักความรับผิดทางละเมิดไม่ได้คำนึงถึงผลความเสียหายที่เกิดขึ้นกับทางราชการ ดูแต่องค์ประกอบภายในของเจ้าหน้าที่ว่ากระทำอย่างไร หากประมาทเลินเล่อธรรมดา หน่วยงานต้นสังกัดไม่มีสิทธิไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้กระทำละเมิดได้ในการปฏิบัติหน้าที่ ยกเว้น กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่กระทำโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง หน่วยงานต้นสังกัด มีสิทธิไล่

เบี้ยเอา กับเจ้าหน้าที่ได้ ซึ่งองค์ประกอบภายในนั้น คือ “สิ่งที่กฎหมายกำหนดไว้เกี่ยวกับจิตใจของผู้กระทำ ซึ่งเป็นเรื่องที่ไม่สามารถมองเห็นได้หรือสัมผัสได้เพราะเป็นสิ่งที่อยู่ในใจของผู้กระทำ ทั้งนี้ องค์ประกอบภายในจะมีอยู่ 3 ส่วน<sup>6</sup> คือ เจตนา ประมาท มูลเหตุชักจูงใจ” โดยประมาทเป็นองค์ประกอบภายในอยู่ในจิตใจของผู้กระทำจึงเป็นสิ่งที่ควบคุมได้อยู่ที่จิตใจของตัวเจ้าหน้าที่เองว่าคิดอย่างไร จึงทำอย่างนั้น มีความสัมพันธ์สอดคล้องกัน แต่ผลความเสียหายที่เกิดขึ้น ดังกรณีศึกษา ผลของความเสียหายของรถยนต์ของทางราชการที่ได้ตกถนนและพลิกคว่ำจนรถพังเสียหายทั้งคันเป็นสิ่งที่อยู่นอกการควบคุมไม่สามารถกำหนดได้ว่าจะให้เกิดอย่างไร รถจะพังเสียหายมากน้อยเพียงใดได้ โดยหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลเป็นหลักที่มีความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง ในกฎหมายลักษณะละเมิด เนื่องจากเป็นหลักที่นำมาพิจารณาการกระทำของผู้กระทำละเมิดว่าการกระทำของผู้กระทำละเมิดเป็นเหตุให้ผู้อื่นได้รับความเสียหายหรือไม่ อันเป็นหลักที่นำมา ซึ่งความรับผิดชอบผู้กระทำละเมิด

ปัจจุบัน ในประเทศไทยได้มีการปรับใช้หลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลในกฎหมายลักษณะละเมิด เช่นเดียวกับกฎหมายอาญา แต่กฎหมายอาญากับกฎหมายแพ่งมีเจตนารมณ์ของกฎหมายแตกต่างกัน คือ กฎหมายอาญามีเจตนารมณ์จะลงโทษบุคคลผู้กระทำผิดให้เช็ดหลาบไม่กระทำซ้ำอีกส่วนกฎหมายแพ่งนั้น เป็นเรื่องการชดเชยค่าเสียหายหรือแก้ไขให้ผู้เสียหายกลับคืนสู่ฐานะเดิมมากที่สุด ส่วนในเรื่องหลักความรับผิดชอบทางวินัยไม่นำหลักความสัมพันธ์ระหว่างการกระทำและผลมาใช้ จึงไม่สอดคล้องกัน

### วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดทางวินัยและความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
2. เพื่อศึกษาถึงความรับผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาทโดยศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูกับความรับผิดละเมิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
3. เพื่อศึกษากฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อังกฤษ เยอรมัน และฝรั่งเศส เปรียบเทียบกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กับ พระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539
4. ศึกษาวิเคราะห์ปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษากับความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
5. เพื่อเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

### ประโยชน์ที่รับจากการวิจัย

1. ทราบแนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับความรับผิดทางวินัย และความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
2. ทราบถึงความรับผิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาท โดยศึกษาเปรียบเทียบความรับผิดทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูกับความรับผิดละเมิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่
3. ทราบกฎหมายต่างประเทศ ได้แก่ อังกฤษ เยอรมัน และฝรั่งเศส) เปรียบเทียบกฎหมายพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 กับพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ.2539

<sup>6</sup> หยุด แสงอุทัย (2544). *กฎหมายอาญา ภาค 2 - 3* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์

4. ทราบถึงปัญหาทางกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางวินัยกับความรับผิดชอบทางละเมิดของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
5. สามารถเสนอแนวทางปรับปรุงกฎหมายเกี่ยวกับความรับผิดชอบทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาอย่างเหมาะสมและเป็นธรรม

### วิธีการวิจัย

งานวิจัยฉบับนี้เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพโดยการวิจัยเอกสาร จากการศึกษาค้นคว้าตัวบทกฎหมายจากพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 พระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 และกฎหมายที่เกี่ยวข้องของต่างประเทศ ตำรา หนังสือ บทความ วิทยานิพนธ์ รวมทั้งคำพิพากษาของศาลฎีกา และศาลปกครองไทย และเอกสารอื่นที่เกี่ยวข้อง

### ผลการวิจัยและอภิปรายผล

จากที่ผู้ศึกษาได้ศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบระหว่างความรับผิดชอบทางวินัยตามกฎหมายว่าด้วยระเบียบข้าราชการครูกับความรับผิดชอบละเมิดตามกฎหมายว่าด้วยความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ สรุปได้ว่า เจตนารมณ์การวางหลักความรับผิดชอบทางวินัยและหลักความรับผิดชอบทางละเมิด นั้น ทั้งบังคับใช้ตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 และพระราชบัญญัติความรับผิดชอบทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2539 ตามลำดับ

ซึ่ง ผู้ศึกษาเห็นว่าเจตนารมณ์ในการวางหลักความรับผิดชอบของทั้งสองหลักแตกต่างกัน โดยหลักความรับผิดชอบทางวินัยวางหลักเอาผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการ โดยคำนึงแต่ความเสียหาย แก่ราชการเท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงระดับความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ประกอบด้วย กล่าวคือ หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่และเกิดความเสียหายแก่ทางราชการแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยทันที ไม่ว่าเจ้าหน้าที่จะกระทำโดยความประมาทเลินเล่อร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงก็ตาม (ประมาทเลินเล่อธรรมดา หรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง) เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดทางวินัยไม่มีความผิดวินัยร้ายแรงหรือไม่ ก็อาจมีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง อย่างไรก็ดี หนึ่ง กฎหมายวินัยได้วางหลักความรับผิดชอบวินัยไว้ว่า หากเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่ถ้าหากเกิดความเสียหายแก่ราชการไม่ร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง ย่อมขึ้นอยู่กับระดับผลความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการเท่านั้นว่ามีระดับใด ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรง หากเสียหายร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเสียหายไม่ร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง โดยไม่ได้คำนึงถึงระดับความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำลงไปในการปฏิบัติหน้าที่ แตกต่างจากการวางหลักความรับผิดชอบทางละเมิดที่มีเจตนารมณ์เอาผิดแก่เจ้าหน้าที่ให้รับผิดชอบโดยคำนึงถึงระดับความประมาทเลินเล่อ เท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการ วางหลักความรับผิดชอบเจตนารมณ์เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่โดยคำนึงกันคนละด้านกลับกัน กฎหมายวินัยวางหลักความรับผิดชอบ เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ โดยคำนึงระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการ แต่กฎหมายละเมิดวางหลักความรับผิดชอบเอาผิดเจ้าหน้าที่ คำนึงระดับความประมาทเลินเล่อว่ามีความร้ายแรงหรือไม่ อย่างไร หากร้ายแรง กฎหมายละเมิด วางหลักเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ให้ต้องชดเชยค่าสินไหมทดแทน โดยให้สิทธิหน่วยงานต้นสังกัดไล่เบี้ยเอาจากเจ้าหน้าที่ผู้ละเมิดได้ในภายหลัง หลังจากที่หน่วยงานต้นสังกัด ได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายไปก่อนล่วงหน้าแล้วนั้น ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า กฎหมายละเมิดได้มีการวางหลักความรับผิดชอบทางละเมิด มีเจตนารมณ์เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ราชการเพื่อประโยชน์ส่วนรวมอย่างเหมาะสมและเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ แตกต่างจากกฎหมายวินัยที่วางหลักความรับผิดชอบวินัยเอาผิดเจ้าหน้าที่ที่เป็นประเด็นปัญหาหลักที่ไม่เหมาะสมสอดคล้องกันทั้งสองหลัก กฎหมายวินัยวางหลักความรับผิดชอบวินัยมีปัญหาคาใจเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา แต่เกิดความเสียหายแก่ทางราชการร้ายแรงวางหลักเอาผิดทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัย

อย่างร้ายแรง ถูกลงโทษอย่างรุนแรง ถึงขนาดถูกไล่ออกจากราชการ ผู้ศึกษาจึงเห็นควรให้มีการพัฒนาหลักกฎหมายวินัยใหม่ ให้เอาผิดวินัยกำหนดโทษ ที่เบาลงเหมาะสมสอดคล้องกันทั้งสองหลักเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่

จากการวิจัย ผู้ศึกษา ได้วิเคราะห์สรุปกฎหมายวินัยข้าราชการครู มีการวางหลักความรับผิดทางวินัย สรุปย่อเป็นตารางแบ่งออก จำนวน 4 กรณี ดังนี้

| ประเภทเส้นล่อ | เสียหายแก่ราชการ | ผล (ความรับผิดวินัย) |
|---------------|------------------|----------------------|
| 1) ร้ายแรง    | ร้ายแรง          | ร้ายแรง              |
| 2) ร้ายแรง    | ไม่ร้ายแรง       | ไม่ร้ายแรง           |
| 3) ไม่ร้ายแรง | ร้ายแรง          | ร้ายแรง              |
| 4) ไม่ร้ายแรง | ไม่ร้ายแรง       | ไม่ร้ายแรง           |

และจากการวิจัย ผู้ศึกษาได้วิเคราะห์สรุปกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ที่มีการวางหลักความรับผิดทางละเมิด สรุปย่อเป็นตารางแบ่งออก จำนวน 4 กรณี ดังนี้

| ประเภทเส้นล่อ | เสียหายแก่ราชการ | ผล (ความรับผิดเจ้าหน้าที่) |
|---------------|------------------|----------------------------|
| 1) ร้ายแรง    | ร้ายแรง          | ร้ายแรง (ถูกไล่อับย)       |
| 2) ร้ายแรง    | ไม่ร้ายแรง       | ร้ายแรง (ถูกไล่อับย)       |
| 3) ไม่ร้ายแรง | ร้ายแรง          | ไม่ร้ายแรง (ไม่ถูกไล่อับย) |
| 4) ไม่ร้ายแรง | ไม่ร้ายแรง       | ไม่ร้ายแรง (ไม่ถูกไล่อับย) |

| เจตนารมณ์ของกฎหมาย     | ลักษณะของความประมาท-เสียหาย | ผลของความรับผิดเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายวินัยและความรับผิดทางละเมิด |
|------------------------|-----------------------------|----------------------------------------------------------------|
| กลุ่มที่ 1 เบาทั้งคู่  | ไม่ร้ายแรง-ไม่ร้ายแรง       | ไม่ร้ายแรง<br>(เจตนารมณ์เหมือนกัน)                             |
| กลุ่มที่ 2 หนักทั้งคู่ | ร้ายแรง-ร้ายแรง             | ร้ายแรง<br>(เจตนารมณ์เหมือนกัน)                                |
| กลุ่มที่ 3 เบาและหนัก  | ไม่ร้ายแรง-ร้ายแรง          | ร้ายแรง/ไม่ร้ายแรง<br>(เจตนารมณ์ต่างกัน)                       |

**กลุ่มที่ 1 ตามเจตนารมณ์กฎหมายเบாதั้งคู่ ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบร้ายแรง**

กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่กระทำโดยความประมาทเลินเล่อไม่ร้ายแรงและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการไม่ร้ายแรง กฎหมายทั้งสอง ทั้งกฎหมายวินัยและกฎหมายละเมิดมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำไม่ต้องรับผิดชอบร้ายแรงเหมือนกันสอดคล้องกัน ก็คือ วางหลักให้เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดในระดับไม่ร้ายแรง ดังตัวอย่าง ดังนี้

ตัวอย่างกรณีศึกษา เช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา รถยนต์เฉี่ยวชนเสาไฟฟ้าเกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างไม่ร้ายแรง

หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างไม่ร้ายแรง กฎหมายวินัยมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ตามมาตรา 85 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือน หรือลดขั้นเงินเดือน โดยพิจารณาลงโทษตามข้อเท็จจริงเป็นรายๆ ไป

หลักความรับผิดทางละเมิด

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการไม่ร้ายแรง มีความผิดละเมิดระดับไม่ร้ายแรง กฎหมายมีเจตนารมณ์วางหลักไม่ต้องการเอาผิดทางละเมิดต่อเจ้าหน้าที่ที่ถูกไล่เบี้ยจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน ภายหลังจากที่หน่วยงานต้นสังกัดได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว หน่วยงานต้นสังกัดรับผิดชอบแทนตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2559

**กลุ่มที่ 2 ตามเจตนารมณ์กฎหมายหนักทั้งคู่ ผู้กระทำต้องรับผิดชอบร้ายแรง**

กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่กระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และเกิดความเสียหายแก่ทางราชการร้ายแรง กฎหมายทั้งสอง ทั้งกฎหมายวินัยและกฎหมายละเมิดมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดชอบต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้ต้องรับผิดชอบร้ายแรงเหมือนกันสอดคล้องกัน ก็คือ วางหลักให้เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดในระดับร้ายแรง ดังตัวอย่างประกอบ ดังนี้

ตัวอย่างกรณีศึกษา เช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง รถยนต์ตกถนนพลิกคว่ำรถยนต์เสียหายทั้งคัน เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง กฎหมายวินัยมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบระดับร้ายแรง มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงตามมาตรา 85 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

หลักความรับผิดทางละเมิด

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง กฎหมายละเมิดมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางละเมิดอยู่ในระดับร้ายแรง เจ้าหน้าที่ถูกไล่เบี้ยจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชดเชยค่าสินไหมทดแทน ภายหลังจากที่หน่วยงานต้นสังกัดได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว ตามมาตรา 5 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2559

### กลุ่มที่ 3 ตามเจตนารมณ์กฎหมายเบา-หนัก ผู้กระทำต้องรับผิดชอบร้ายแรง

กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่กระทำความประมาทเลินเล่อไม่ร้ายแรงและเกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง กฎหมายทั้งสองทั้งกฎหมายวินัยและกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่มีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้กระทำให้ต้องรับผิดชอบแตกต่างกัน ส่งผลให้บางกรณีมีการกำหนดโทษทางวินัยไม่เหมาะสมและเป็นธรรมสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทข้าราชการครูไม่สอดคล้องกัน เป็นประเด็นปัญหาข้อกฎหมายในการวางหลักความรับผิดเป็นอย่างยิ่ง กฎหมายวินัยข้าราชการครูมีเจตนารมณ์วางหลักเอาผิดทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่ในระดับร้ายแรง ลงโทษทางวินัยแก่เจ้าหน้าที่อย่างรุนแรงถึงขนาดไล่ออกจากราชการ แต่เจตนารมณ์ของกฎหมายละเมิดวางหลักความรับผิดเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ในระดับไม่ร้ายแรง ในกรณีนี้ ประกอบกับกฎหมายละเมิดให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่อีกเป็นพิเศษ ไม่ต้องการเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่เลย เจ้าหน้าที่ไม่ถูกไล่เบียดจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในภายหลังจากที่หน่วยงานได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายไปก่อนแล้วนั้น แตกต่างจากกฎหมายวินัยอย่างมาก ที่กฎหมายมีเจตนารมณ์วางหลักเอาผิดทางวินัยต่อเจ้าหน้าที่ที่มีความผิดโทษรุนแรงถึงขนาดถูกไล่ออกจากราชการหรือปลดออกจากราชการ ก็ยังเป็นโทษที่รุนแรงอยู่เช่นกัน สำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ศึกษาจึงเห็นว่า ควรที่จะมีการพัฒนาวางหลักกฎหมายวินัยข้าราชการครูใหม่ให้สอดคล้องกับหลักกฎหมายละเมิด กำหนดโทษทางวินัยให้เบาลงกว่าเดิมไม่รุนแรงถึงขนาดถูกไล่ออกจากราชการไม่เป็นการบั่นทอนขวัญและกำลังใจต่อเจ้าหน้าที่จะได้กล้าคิดกล้าปฏิบัติงานได้อย่างเต็มศักยภาพ มีประสิทธิภาพ ประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการเกิดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงานมีการวางหลักความรับผิดทางวินัยได้อย่างเหมาะสมและเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ ดังตัวอย่าง ประกอบ ดังนี้

#### ตัวอย่างกรณีศึกษา เช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา รถยนต์ตกถนนพลิกคว่ำรถยนต์เสียหายทั้งคัน เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

#### หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาแต่ก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง รถยนต์ของทางราชการได้รับความเสียหายทั้งคัน กฎหมายวินัยนั้นมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบวินัยระดับร้ายแรง เนื่องจาก กฎหมายวินัยวางหลักความรับผิดวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ โดยคำนึงถึงระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ราชการ หากเสียหายมากเจ้าหน้าที่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเสียหายน้อย เจ้าหน้าที่มีความผิดวินัยไม่ร้ายแรง แต่ในข้อเท็จจริงกรณีนี้ ส่วนราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง เสียหายมาก เจ้าหน้าที่จึงต้องรับผิดชอบวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 85 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ลงโทษปลดออก หรือไล่ออกจากราชการ

#### หลักความรับผิดทางละเมิด

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาและก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ในกรณีนี้ กฎหมายละเมิดมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางละเมิดอยู่ในระดับไม่ร้ายแรง เพราะกฎหมายละเมิดได้วางหลักความรับผิดทางละเมิดเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ในระดับใดนั้น ร้ายแรงหรือไม่ร้ายแรงโดยคำนึงตามระดับความประมาทเลินเล่อของเจ้าหน้าที่ที่ได้กระทำลงไปในกรปฏิบัติหน้าที่ หากประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง เจ้าหน้าที่มีความผิดทางละเมิดระดับร้ายแรง เจ้าหน้าที่ถูกไล่เบียดจากหน่วยงานให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ถ้าหากประมาทเลินเล่อธรรมดาหรือไม่ร้ายแรง เจ้าหน้าที่มีความผิดทางละเมิดระดับไม่ร้ายแรง แต่กฎหมายละเมิดวางหลักความรับผิดไม่ต้องการเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ในกรณีกระทำความประมาทเลินเล่อธรรมดาเล็กน้อย หรือไม่ร้ายแรง กฎหมายให้ความคุ้มครอง เจ้าหน้าที่ไม่ต้องถูกไล่เบียดจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน ภายหลังจากที่หน่วยงานต้นสังกัดได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว

มาตรา 5 ประกอบมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2559 ผู้ศึกษา จึงเห็นว่าเป็นการวางหลักความรับผิดที่เหมาะสม และเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ เพราะการปฏิบัติหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ก็เพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่ใช่ส่วนตัว และมีองค์ประกอบภายในของเจ้าหน้าที่ที่มีระดับพฤติกรรม หรือความประพฤติไม่ใช่เป็นความชั่วร้ายหรือว่าร้ายแรง กระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาเท่านั้น เจตนารมณ์กฎหมายจึงควรวางหลักความรับผิด เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ตามการกระทำที่สอดคล้องเหมาะสมและเป็นธรรม ไม่วางหลักความรับผิดเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ที่รุนแรงเกินไป เหมือนกับกฎหมายวินัยข้าราชการครู ดังประเด็นการวิจัยดังกล่าว

### บทสรุป

การดำรงวิชาชีพครูนั้น ต้องยึดถือปฏิบัติจรรยาบรรณวิชาชีพครูทั้งห้าด้าน ทั้งด้านจรรยาบรรณต่อตนเอง จรรยาบรรณต่อวิชาชีพ จรรยาบรรณต่อผู้รับบริการ จรรยาบรรณต่อผู้ร่วมประกอบวิชาชีพและจรรยาบรรณต่อสังคม ซึ่งยึดถือปฏิบัติหลายประการ หลากหลายงาน หลากหลายภารกิจหน้าที่ จึงมีความเสี่ยงสูงที่จะมีความผิดทางวินัยอย่างมาก อาจเกิดความพลั้งเผลอไม่รอบคอบ ปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาท และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการขึ้น ดังเช่นคดีความที่ได้มีการฟ้องร้องต่อศาลเอาผิดต่อข้าราชการครู และศาลได้มีคำพิพากษาคัดสินคดีมากมายหลายคดี ยกตัวอย่างเช่น

(1) คดีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่การสอนวิชาพลศึกษาทำละเมิดนักเรียนจนเสียชีวิต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 5129/2546) (2) คดีผู้อำนวยการปล่อยปละละเลยไม่ควบคุมกำกับดูแลทรัพย์สินของทางราชการที่ยืมมาเกิดความเสียหาย (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 15171/2556) (3) คดีครูผู้สอนกระทำโดยประมาทเลินเล่อไม่รอบคอบเป็นเหตุนักเรียนได้รับบาดเจ็บ (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4466/2551) (4) คดีครูประจำชั้นประมาทเลินเล่อในการดูแลความปลอดภัยให้นักเรียนทำให้อายุเสียชีวิต (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7383/2558) (5) คดีข้าราชการครูไม่ได้มาอยู่เวรยามคนร้ายมาลักทรัพย์ภายในโรงเรียน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1996/2523) และ (6) คดีที่บุคลากรทางการศึกษาละเมิดต่อผู้ขายในการจัดซื้อโต๊ะเก้าอี้นักเรียน (คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 9898-9899/2555) เป็นต้น

จากการศึกษาค้นคว้า พบว่า กฎหมายความรับผิดทางวินัยของข้าราชการครูมีประเด็นปัญหาทางข้อกฎหมายของการวางหลักความรับผิดทางวินัยตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ที่ไม่ได้ให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ข้าราชการครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ปฏิบัติงานตามหน้าที่ของทางราชการ หากเกิดความเสียหายแก่ทางราชการขึ้นเมื่อใด ไม่ว่าจะเกิดความเสียหายมากหรือน้อยเพียงใดก็ตาม ข้าราชการครูผู้ปฏิบัติหน้าที่ถูกลงโทษทางวินัยทันที แม้เพียงแค่กระทำลงไปโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาเท่านั้นในการปฏิบัติหน้าที่ วางหลักเอาผิดทางวินัยไว้ในมาตรา 85 แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ไว้ว่า “หากเกิดความเสียหายแก่ทางราชการในระดับร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง แต่หากเกิดความเสียหายแก่ทางราชการในระดับไม่ร้ายแรง เจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดทางวินัยเป็นวินัยไม่ร้ายแรง” ซึ่งถ้าเจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง กรณีเกิดความเสียหายแก่ทางราชการต่อหน่วยงานต้นสังกัด ในระดับร้ายแรง เจ้าหน้าที่จะถูกลงโทษถึงขนาดถูกไล่ออกจากราชการ ซึ่งเป็นมาตรการลงโทษที่รุนแรงมาก มีความเสี่ยงสูงต่อการถูกลงโทษทางวินัย ดังนั้น จึงเห็นว่าไม่เป็นธรรมกับข้าราชการครูเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจาก ข้าราชการครูนั้น มีภารกิจมากมายหลายประการ ทั้งงานสอน งานธุรการ และงานอื่นๆ ที่ได้รับมอบหมาย มีโอกาสสูงที่จะเกิดความประมาทในการปฏิบัติหน้าที่อันเนื่องมาจากที่ต้องรับภารกิจงานมาก ขาดบุคลากรค่อนข้างสูง โดยมีภารกิจหลักที่สำคัญ คือ งานอบรมสั่งสอนศิษย์ให้เป็นเยาวชนที่ดีของประเทศ แต่การวางหลักความรับผิดทางวินัยไม่เป็นมาตรฐาน ไม่เหมาะสม ไม่เป็นธรรมต่อข้าราชการครูเป็นอย่างยิ่ง ทำให้ข้าราชการครูขาดขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติงาน ไม่กล้าตัดสินใจดำเนินการปฏิบัติหน้าที่ไม่เต็มศักยภาพ เนื่องจากเกรงกลัวจะได้โทษทางวินัย เป็นอุปสรรคต่อการพัฒนาเยาวชน พัฒนาประเทศชาติ จำเป็นต้องมีการพัฒนาปรับปรุง กฎหมายใหม่วางหลักความรับผิดทางวินัยให้เหมาะสม สอดคล้องกับหลักความรับผิดทางละเมิดที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบแล้วพบว่า มีความเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ วางหลักความรับผิดทางละเมิด

ที่เหมาะสม ไม่รุนแรงเกินไป คู่ครองเจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางราชการในกรณีกระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างธรรมดา ไม่ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทนให้กับหน่วยงานต้นสังกัด หรือผู้เสียหายบุคคลภายนอก ไม่ถูกไล่เบี้ยจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ต้องรับผิดชอบใช้ค่าสินไหมทดแทน ยกเว้นเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่โดยกระทำโดยจงใจหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง ตามมาตรา 5 ประกอบด้วยมาตรา 8 แห่งพระราชบัญญัติความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ พ.ศ. 2559

จากการศึกษาวิเคราะห์เปรียบเทียบด้านความรับผิดทางวินัยกับหลักความรับผิดทางละเมิดข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาในการปฏิบัติหน้าที่โดยประมาท พบว่า เจตนารมณ์ของกฎหมาย ที่มีการวางหลักความรับผิดทั้งสองหลักแตกต่างกัน ส่งผลให้บางกรณีไม่มีความสอดคล้องกัน โดยเจตนารมณ์ของกฎหมายความรับผิดทางละเมิดของเจ้าหน้าที่ นั้นได้วางหลักความรับผิดเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่อย่างมาก กรณีเจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ทางราชการโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา แต่ส่วนราชการได้รับความเสียหายอย่างร้ายแรง กฎหมายละเมิดนั้น มีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดไม่ต้องการเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ ไม่ถูกไล่เบี้ยให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนในภายหลังจากที่หน่วยงานต้นสังกัดได้จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหายแล้ว กล่าวคือ ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่กระทำโดยประมาทเลินเล่อ กฎหมายละเมิดให้ความคุ้มครองเจ้าหน้าที่ที่ต้องจ่ายค่าเสียหายใดๆ เลย หน่วยงานต้นสังกัด เป็นผู้จ่ายค่าสินไหมทดแทนกับผู้เสียหายเอง เพราะการวางหลักความรับผิดทางละเมิดเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ คำนึงถึงระดับความประมาทเลินเล่อของการกระทำของเจ้าหน้าที่เท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงระดับผลเสียหายแก่ทางราชการ ดังนั้น ในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่ปฏิบัติหน้าที่ราชการกระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา กฎหมายละเมิดวางหลักไม่เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ผู้ละเมิด แม้จะเกิดความเสียหายแก่ทางราชการในระดับร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรงก็ตาม ไม่มีผลให้เจ้าหน้าที่ต้องรับผิดตามกฎหมายวินัยในกรณีนี้ เจ้าหน้าที่มี ฐานความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มีโทษถึงขนาดไล่ออกจากราชการ แต่กฎหมายความรับผิดทางละเมิดเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิดชอบอะไรเลยไม่ถูกไล่เบี้ยจากหน่วยงานต้นสังกัดให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน หน่วยงานรับผิดชอบแทน แต่กฎหมายว่าด้วยวินัยมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดต่อเจ้าหน้าที่แตกต่างกัน ส่งผลให้บางกรณีมีการกำหนดโทษทางวินัยไม่เหมาะสมและเป็นธรรมอย่างยิ่งสำหรับเจ้าหน้าที่ประเภทข้าราชการครู เพราะเจตนารมณ์กฎหมายวินัยวางหลักเอาผิดวินัยต่อเจ้าหน้าที่โดยคำนึงแต่ระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการเท่านั้น แต่ไม่ได้คำนึงถึงการกระทำของเจ้าหน้าที่ว่ากระทำโดยความประมาทเลินเล่อระดับใด หากเกิดความเสียหายแก่ทางราชการแล้ว เจ้าหน้าที่ที่มีความผิดวินัยทันที ไม่ว่าจะกระทำโดยประมาทเลินเล่อธรรมดาหรือประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงก็ตาม แตกต่างจากกฎหมายละเมิดที่เจตนารมณ์กฎหมายวางหลักคุ้มครองเจ้าหน้าที่ไม่ต้องรับผิด หากเจ้าหน้าที่กระทำ โดยประมาทเลินเล่อธรรมดาละ็กน้อยเท่านั้น ไม่ใช่ระดับร้ายแรงถึงขั้นประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรงที่ถือว่าเป็นพฤติกรรมอันชั่วร้ายของเจ้าหน้าที่ แม้ส่วนราชการ จะได้รับความเสียหายในระดับร้ายแรง หรือไม่ร้ายแรงก็ตาม โดยไม่ได้คำนึงถึงระดับความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการ แต่ประการใด

ดังนั้น เพื่อให้การวางหลักความรับผิดกฎหมายวินัยข้าราชการครูมีเจตนารมณ์เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่อย่างเหมาะสม และเป็นธรรมไม่เอาผิดทางวินัยลงโทษในสถานหนักเกินไปถึงขั้นไล่ออกจากราชการ เพียงแค่กรณีเจ้าหน้าที่กระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดาในการปฏิบัติหน้าที่ราชการเท่านั้น อันเป็นพฤติกรรมพฤติกรรมอันเป็นองค์ประกอบภายในของเจ้าหน้าที่ที่ไม่ถึงกับถึงขั้นระดับชั่วร้าย ปราศจากความระมัดระวังเพียงเล็กน้อยไม่สมควรที่จะได้รับโทษทางวินัยถึงขนาดไล่ออกจากราชการ

ผู้ศึกษาเห็นว่า กฎหมายวินัย ควรวางหลักความรับผิดลงโทษเจ้าหน้าที่ให้เบาลงกว่านี้ สมควรแก่เหตุผลสมควรแก่พฤติกรรมแห่งการกระทำของเจ้าหน้าที่ที่เปลี่ยนเจตนารมณ์การวางหลักเอาผิดทางวินัยใหม่แทนของเดิมที่เอาผิดเจ้าหน้าที่ คำนึงแต่ระดับของความเสียหายที่เกิดขึ้นแก่ทางราชการเท่านั้น ดังที่อธิบายรายละเอียดไว้ข้างต้นนั้นไว้ว่า บางกรณีเจ้าหน้าที่ ข้าราชการทางราชการประสบอุบัติเหตุรถยนต์พลิกคว่ำเสียหายทั้งคัน โดยความเสียหายที่เกิดขึ้นกับรถยนต์ดังกล่าวอยู่นอกเหนือการควบคุมที่บังคับได้ ผลความเสียหาย จึงไม่สัมพันธ์โดยตรงกับการกระทำ และจะมาเอาผิดวินัยกับเจ้าหน้าที่นั้นก็

ไม่เป็นการสมควร และเอาผิดลงโทษที่รุนแรงถึงขนาดไล่ออก ก็ย่อมไม่สมควรอย่างยิ่ง ประกอบกับการปฏิบัติหน้าที่นั้นเป็นหน้าที่ราชการกระทำเพื่อประโยชน์ส่วนรวมไม่ใช่ส่วนตัว แต่พอเกิดความเสียหายแก่ทางราชการที่ไม่ใช่เป็นการกระทำโดยตรงของเจ้าหน้าที่ กรณีรถยนต์พลิกคว่ำ นอกเหนือจากการควบคุมและกฎหมายวินัยเจตนาธรรมณวาทหลักเอาผิดวินัยกับเจ้าหน้าที่ข้าราชการครูถึงขั้นร้ายแรงมีความผิดวินัยอย่างร้ายแรงถูกไล่ออกจากราชการ จึงเป็นการวางหลักความรับผิดชอบที่ไม่เป็นธรรมอย่างยิ่งควรที่มีการพัฒนาวางหลักความรับผิดชอบทางวินัยใหม่ให้เหมาะสมและเป็นธรรม มีเจตนาธรรมกฎหมายที่สอดคล้องกันทั้งสองหลัก คัดกรองเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบในลักษณะใกล้เคียงกัน จึงจะเห็นว่าเหมาะสม เกิดขวัญ และกำลังใจต่อการปฏิบัติหน้าที่ราชการของวงราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาก็คงกล้าทำปฏิบัติงานอย่างมีประสิทธิภาพประสิทธิผล และเกิดประโยชน์สูงสุดแก่ทางราชการ ครูปฏิบัติหน้าที่ราชการอย่างเต็มศักยภาพ

### ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาวิจัย ผู้ศึกษาจึงขอเสนอแนะในการวางหลักความรับผิดชอบทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาที่เหมาะสม และเป็นธรรมต่อเจ้าหน้าที่ ดังต่อไปนี้

1) ขอเสนอฐานความผิดในเชิงหลักการความรับผิดชอบทางวินัยของข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษาให้มีความหนักเบาสอดคล้องกับหลักความรับผิดชอบละเมิดที่ได้ศึกษาเปรียบเทียบ อันจะเกิดความธรรมต่อเจ้าหน้าที่ประเภทนี้ แบ่งออกเป็น 4 กรณี ดังนี้

| ประมาทเลินเล่อ | ลักษณะของความเสียหาย | ผลของความรับผิดชอบเจ้าหน้าที่ |
|----------------|----------------------|-------------------------------|
| 1) ร้ายแรง     | ร้ายแรง              | ร้ายแรง                       |
| 2) ร้ายแรง     | ไม่ร้ายแรง           | ไม่ร้ายแรง                    |
| 3) ไม่ร้ายแรง  | ร้ายแรง              | ไม่ร้ายแรง                    |
| 4) ไม่ร้ายแรง  | ไม่ร้ายแรง           | ไม่ร้ายแรง                    |

จากตาราง ขอบิยายประกอบข้อเสนอแนะเพื่อให้เห็นได้ชัดเจนยิ่งขึ้นในการวางหลักความรับผิดชอบทางวินัยของกฎหมายวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา ดังนี้

**กรณีแรก** คือ ประมาทเลินเล่อร้ายแรง เสียหายแก่ราชการร้ายแรง ผลก็คือ ร้ายแรง กรณีเป็นการวางหลักความรับผิดชอบทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ (ข้าราชการครู และบุคลากรทางการศึกษา) ปฏิบัติหน้าที่ราชการและกระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ขอเสนอฐานความผิดในเชิงหลักการว่า “ร้ายแรง”

ตัวอย่างเช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง รถยนต์ตกถนนพลิกคว่ำรถยนต์เสียหายทั้งคัน เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

หลักความรับผิดชอบทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง กฎหมายวินัยควรมีเจตนาธรรมณวาทหลักความรับผิดชอบทางวินัย เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ที่ต้องรับผิดชอบระดับร้ายแรง มีความผิดวินัยอย่างร้ายแรง มาตรา 85 วรรคสอง แห่งพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา พ.ศ. 2547 ลงโทษปลดออกหรือไล่ออกจากราชการ

**กรณีที่สอง** คือ ประมาทเลินเล่อร้ายแรง เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ผลก็คือ ไม่ร้ายแรง กรณีเป็นการวางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ (ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา) ปฏิบัติหน้าที่ราชการและกระทำโดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการไม่ร้ายแรง ขอเสนอฐานความผิด ในเชิงหลักการว่า ” ไม่ร้ายแรง”

ตัวอย่างเช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง รถยนต์เฉี่ยวชนเสาไฟฟ้าเล็กน้อย เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่าง ไม่ร้ายแรง

หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่ออย่างร้ายแรง และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการ อย่างไม่ร้ายแรง กฎหมายวินัยควรมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบวินัยระดับไม่ร้ายแรง มีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ลงโทษภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน โดยให้พิจารณาลงโทษตามข้อเท็จจริง เป็นรายการนี้

**กรณีที่สาม** คือ ประมาทเลินเล่ออย่างไม่ร้ายแรง เสียหายแก่ราชการอย่างร้ายแรง ผลก็คือ ไม่ร้ายแรง กรณีเป็นการวางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ (ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา) ปฏิบัติหน้าที่ราชการและกระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างร้ายแรง ขอเสนอฐานความผิดในเชิงหลักการว่า “ไม่ร้ายแรง”

ตัวอย่างเช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจากขับรถโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) รถยนต์ตกถนนพลิกคว่ำรถยนต์เสียหายทั้งคัน เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการอย่างร้ายแรง

หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทาง ราชการอย่างร้ายแรง กฎหมายวินัยควรมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางวินัย เอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ต้องรับผิดชอบวินัยระดับไม่ ร้ายแรง มีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ลงโทษภาคทัณฑ์ หรือตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน โดยให้พิจารณาลงโทษตาม ข้อเท็จจริงเป็นรายการนี้ไป

**กรณีที่สี่** คือ ประมาทเลินเล่ออย่างไม่ร้ายแรง เสียหายแก่ราชการอย่างไม่ร้ายแรง ผลก็คือไม่ร้ายแรง กรณีเป็นการวางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ในกรณีที่เจ้าหน้าที่ (ข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา) ปฏิบัติหน้าที่ ราชการและกระทำโดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทางราชการอย่างไม่ร้ายแรง ขอเสนอฐานความผิดในเชิงหลักการว่า “ไม่ร้ายแรง”

ตัวอย่างเช่น

กรณีข้าราชการครูโรงเรียนแห่งหนึ่ง ขับรถยนต์ของทางราชการไปปฏิบัติหน้าที่ราชการ ระหว่างทางประสบอุบัติเหตุ อันเนื่องจาก ขับรถโดยประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) รถยนต์ตกถนนพลิกคว่ำรถยนต์เสียหายทั้งคัน เกิดความเสียหาย แก่ทางราชการอย่างไม่ร้ายแรง

หลักความรับผิดทางวินัย

กรณีข้าราชการครูปฏิบัติหน้าที่โดยความประมาทเลินเล่อธรรมดา (ไม่ร้ายแรง) และก่อให้เกิดความเสียหายแก่ทาง ราชการอย่างไม่ร้ายแรง กฎหมายวินัยควรมีเจตนารมณ์วางหลักความรับผิดทางวินัยเอาผิดต่อเจ้าหน้าที่ ต้องรับผิดชอบวินัยระดับ

ไม่ร้ายแรงมีความผิดวินัยอย่างไม่ร้ายแรง ลงโทษภาคทัณฑ์หรือตัดเงินเดือนหรือลดขั้นเงินเดือน โดยให้พิจารณาลงโทษตามข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป

#### บรรณานุกรม

- สมนึก ผดุงจันทร์. (2557). *คู่มือผู้บริหารสถานศึกษา (การดำเนินการทางวินัย)* สำนักงานคณะกรรมการการอาชีวศึกษา. กรุงเทพฯ: สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักงาน ก.ค.ศ. กระทรวงศึกษาธิการ (2553). *คู่มือการดำเนินการทางวินัยข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา*. กรุงเทพฯ: สกสศ. ลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการข้าราชการพลเรือน. (2559). *กำลังคนภาครัฐในฝ่ายพลเรือน 2558*. นนทบุรี: บริษัท 21 เซ็นจูรี จำกัด. นนทบุรี.
- หยุด แสงอุทัย (2544). *กฎหมายอาญา ภาค 2 - 3* (พิมพ์ครั้งที่ 10). กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์